

Kapcsok, szálak, sugarak

N., nevelőtanár ismerősöm valamikor maga is árva volt; intézetben nevelkedett. Ismeri a „sokak közt egyedül” keserves érzését, ismeri a családból való kirekesztettség leirhatatlan gyermekszomorúságát. De talán legelősebben mégis azokra a nyomtasztó intézeti karácsonyokra emlékezik vissza, amikor is — a szeretet ünnepe — legfőbb volt a szülők, testvérek hiánya, legérzékenyebb a kapcsok, szálak, összetartozás-sugarak elvesztése.

Nos, a derék pedagógus éppen ezért több a maga karácsonyait áldozta föl, saját gyerekeitől, feleségétől szakadt el a karácsonyest meghitt óráiban. Csak hogy a mindig új állami gondozott gyerekeknek segítsen a napokat elviselni.

Szénási László, a Csongrád megyei tanács Gyermek- és Ifjúságvédő Intézetének igazgatója szerint minden azon múlik, hogy akik a családon kívül rekedtek, azokat hogyan fogadja magába a nagy család. Hátrányos különbségtéves helyett igyekszik-e segíteni a beilleszkedést, teremti-e szálakat, létesíti-e kapcsolatokat az elszakadtak, a hiányzók helyett?

Szénási László elmondja, hogy Csongrád megyében évek óta igyekeznek olyan kapcsolatokat teremteni kfvülálló és intézeti gyerekek között, amelyek a társadalmi adaptálást megkönnyítik.

Megint ez a szó: társadalom; társadalmi. Hol van benne az, ami jó ezeknek az „árvácskáknak”?

Patronálás és SZMK

Kecskés Antanét keresem, a Londoni körúti fiúotthon igazgatóját. Szíves beszédű, derűs asszony az igazgatónő. Derűt is kell sugározni ezekre a kicsinyekre. Az itteniek 90 százaléka után se apa, se anya nem érdeklődik, ki árva, ki leányanya gyermeke. Nagycsoportos óvodáskortól a negyedik osztályt végzőkig terjed az életkorszála.

Nem elég, hogy nagy ünnepeken — mondjuk karácsonykor — valaki kivisz magához egy árvát, akinek nincs senkije —, de jó tanuló és lehetőleg szép gyerekek legyenek! — s azt babusgatja, eteti, esetleg gyomorrontásig —, jegyzi meg az igazgatónő előlőjében. — Egy idő után rájöttünk, hogy szervezettebb lehetne tenni a gyerekek patronálását, hogy többnek és több jusszon a szeretetből, a jó emberek jóságából, az ajándékokból. Úgy gondoltuk, szülői munkaközösséget alakítunk.

Az olajosok egyik szocialista brigádjából került ki a vezetője, más-más üzemek más-más szocialista munkacsapataiból a tagjai. S az első dolog az volt, hogy tisztázzák: melyik brigád melyik gyerekcsoportot patronálja.

Télapótól gyermeknapig

„A gyermekotthon rendezvényein részt veszünk és a szülőket jelenlétünkkel igyekszünk pótolni” — olvassom a DEMÁSZ Egyetértés szocialista brigád szocialista szerződésének egyik passzusát. De a gyerekek névnapjáról is megemlékeznek, s még seregnyi más alkalmat találnak a brigádok, hogy szeretetüket, együvértartozásukat kimutassák. A szerződések pontjai rendre bizonyítják ezt. Hol cukrot, hol játékot kap például a névnap ünnepelt — édességből mindenképpen annyit, hogy valamennyi társát megkínálhassa.

— A szocialista brigádok a

télapőnnepségre az üzembe is elvitték a „gyerekeiket”. A gyári télapó felolvasta a mi szövegünket, s kapták a csomagokat, eppúgy, mint a többiek. Ez is nagy öröm volt.

— Saját tulajdonuk lesz-e egy-egy ajándék?

— Legtöbb a csoporté. De kell személyi tulajdon is. A ruhagyáriaktól például 6 ezer forint értékű ajándékok kaptunk. Aki valamiben kitűnik — tanulásban, jó magaviseletben — az futballt kaphat, egy kis kerékpárt, rollert.

És miért ne legyen játéktermék? — kérdezték a szülők —, és egy játékszobát alakítottak ki: asztalifocitól a legkülönfélébb társasjátékokig van itt minden. És miért ne menne gyári beutalóval üdülni némelyik kis emberpalánta? Ezt is kimódolták a szülők — olyan brigádtagok, akik lemondtak a családjuknak járó beutalóról, helyet szorítva a szakszervezeti keretben egy-egy nevelőotthoni apróságának.

Körbejárjuk az épületet. „Szép” és „jó”; ezt a két jelzőt ismételtethetném a leírásban. S mennyi új, ami az utóbbi évek vívmánya! A konyhabővítésre a tanács

adott pénzt — közel egymilliót. De az ágyaktól a falidíszekig, a labdáktól, macskóktól az udvari mászókaig, hintáskig megint a brigádszolgálat nyoma. A kábelgyáriak például — amellet, hogy az udvari játékok jó részét megcsinálták — a karbantartást is vállalták. Textilesek, olajosok, katonák, DE-FAG-beliek, szőrmegyáriak, vendéglátóipariak, postások, a Fémtext és az Elektromos Ksz tagjai, paprikafeldolgozó brigádok, a gabonatermesztési kutató intézet dolgozói, vagy a kiszombori keltetőállomás, vagy éppen a Lurkó bolt kiszolgálói — ki győzné felsorolni mindazo-

kat, akik „kényeztetik” ezeket az állami gondozott gyerekeket? S hogy a KISZ-fiatalok is ilyen szép számmal vesznek részt ebben? Fekete szemű, barna arcú kisfiú Mixike. Csak így hívja mindenki — itt sok a becenev. Minden kérdésre mosolyogva felel, ilyenkor kis gödröcskéik az arccsokáján. — Voltál-e Etelka névénél, Mixike? — Nem, anyukámnál voltam. Az igazgatónő már előtte megmondta: őt nem lehet megintani abban a meggyőződésében, hogy Etelka néni — az egyik szocialista brigád tagja —, az anyukája. Ebben a mederben folyik tehát a beszélgetés.

— Voltál-e Etelka névénél, Mixike?

— Nem, anyukámnál voltam.

Az igazgatónő már előtte megmondta: őt nem lehet megintani abban a meggyőződésében, hogy Etelka néni — az egyik szocialista brigád tagja —, az anyukája. Ebben a mederben folyik tehát a beszélgetés.

Martélyi nyaralások

Martélyról még írni kell. Ez is a segítőkészség jelképe, megtestesülése. Dióhéjban annyit, hogy a martélyi Fürst Tsz-től egy épületet kaptak tíz évre, a szerződés szerint ingyenes használatra. Körül gyümölcsös, nem messze az élő Tisza.

A téves nemcsak adta az épületet, de továbbra is segít nekik: ebédhordástól és szállításokig. A nyáron is minduntalan „odatévedt” az elnök, az agronómus vagy a párttitkár: segíthetnének-e valamiben?

A jól szervezett, igényes nevelő hálózat mellé, íme, egyre láthatóbb szálakat sző a szocialista brigádok patronáló szerete is. A gyermekvédelem kiteljesedését láthatjuk benne már most. S azt is, hogy a szocialista módon dolgozni és tanulni mellett a „szocialista módon élni” is valószínű jelszó. Egy magasabbrendű emberség jelszava.

SIMAI MIHÁLY

Papírruha

Nagy álmódóink azt álmodták, eljön majd az idő, amikor a homo sapiensz papírosból ölti magára ruháját. Egyszer viseli, mondjuk a gólyák bálján, aztán eldobja. Azt is megálmodták, hogy a jövő tányérja is papírból lesz. A bürgepárikást megeszik, a tányért eldobják. Sört isznak rá, papírosphárból, azt is eldobják. Kalapot nyomnak a fejükbe, egyszer köszönnek vele, azt is eldobják. Csupa eldobható eldorado lesz a földgolyó.

Ezek az álmok hol megmelegítik a szívem táját, hol meg megdermesztik. Ha aktuális a készülő, akkor nagyon jó lesz. Ha aktuális a papírruha lesz az emberi boldogság legnagyobb csúcsa. Kit izgat majd akkor egy tenyérnyi papíros. Magunkon hordjuk az egészet. És a tányér másik fele is tisztá.

mint ez a papírosból hajtogatott jövedő. Mi lesz velünk, ha inget, gallért éppen nem lehet majd kapni. Se kalapot, se tányért. Nagy kínban lesz akkor az emberiség.

Nem hiszik el? Gondolják meg jól! Most még csak ott tartunk, hogy egy tenyérnyi papíros kellene, annyi időre csak, hogy éppen eldobhassuk. És az sincs. Széles az országban sehol sincs. Főlrobant a gyára? Elírták akarták? Finom lelkek vagyunk, mi erről nem beszélünk. Csak sanda szemmel lessük a pultok alját.

Hoppá! Megvan. Melegebb szél támadt, szenzációsnak látom a jövedőt. Mégiscsak a papírruha lesz az emberi boldogság legnagyobb csúcsa. Kit izgat majd akkor egy tenyérnyi papíros. Magunkon hordjuk az egészet. És a tányér másik fele is tisztá.

H. D.

Csonttollú madarak

A madárvilág közép-európai menedékhelyén, a Balatonon csapatosan tűntek fel az elmúlt napokban a már évek óta rendszeres téli vendégek, a csonttollú madarak. A hidegebb vidékekről megérkeztek a magyar tengerhez a legújabb jövevények. A patakok balatoni torkolatánál, a nádasokban és a Keszthelyi-öböl környékén tanyáznak. (MTI)

Az új metrószakasz premierje

A vártnál jobban sikerült az új metrószakasz premierje: érdeklődők ezrei keresték a fő szombat az új állomások, ahol a forgalom zavartalan lebonyolításáért valamennyi mozgólépcsőt üzemben tartották. Sokan persze nem annyira utazni akartak, inkább a látványos-

Arcvonások

Több évtizedes és sok esztendő találkozás emléket kavargatnak bennem. Egy-egy ember teljes arcvonását nehéz megrajzolni, ezért most csak elnagyolt tollrajzra vállalkozhatom.

— Igazán nem vettem észre, hogy ilyen nagy ember — hökkent meg az öreg. Az ötlött eszembe: Mihály bácsi igazán jól káderezett.

Dübörögnek, zihálnak az autók. Olajpettyes ruhában napbarnított, őszülő hajú férfi füleli a „betegek” panaszát. Pillanatra úgy tűnik, mint az orvos, aki a szetoszkópot tartja a mellkashoz, hogy meghallgassa az ember tüdejét, rendben van-e minden. Aztán szól: — Tessék a munkalapot kúratni, aztán megcsináljuk az autót.

A „diagnosztika” Mihály András — Bandi bácsi —, a Szegedi Autójavító Vállalat szervizének motorszereelője. Azt mondják, hogy professzor a szakmában, s ebben tulajdonképpen nincs semmi túlzás. Tanúja voltam, amikor joggal zsörtölődött a szerviz vezetőjével: — A bajt megszüntethetjük, a munkát el kell végeznünk.

Igaza volt, el tudták végezni! Bandi bácsi olyan zsörtölődő munkásember, aki a szakma minden csinját-binját ismeri. Hallgattam egy munkásgyűlésen is. Főállt s munkatársai érzeit fejezte ki. „Tiltakozunk az amerikai imperializmus vietnami agressziója ellen.”

A klinikák levegője mindig tiszteletet ébreszt. A „naprend” itt mindenkor az ember léte. A műtő steril, a világitás a legkülönösebb. Operálnak. Aztán hosszabb idő után, amikor vége a műveletnek, ki lép a professzor. Vékony arcú, komoly, mint általában mindig. Annyszor figyelem már arcvonásait. Talán nem nehezelt érte, hogy leírom, mindig az jutott eszembe, nagyon töprenkedő típus, mindig izgatja a jelen, a jövő.

Ó maga mondta egyszer, pár éve, hogy a sebész — realitás és humanitás is ez egyszerre — az emberi szívet tartja a kezében. Azt a szívet, amelyről a lírai költők annyi verset írtak. A fenti sorok dr. Petri Gábor professzoról szólnak, az Elnöki Tanács tagjáról, Szeged országgyűlési képviselőjéről. S hogy mi minden érdekli, még azt is „elárulhatom”: gyorsírással írt jegyzeteimhez is volt megjegyzése.

A sajtóházi portán Mihály bácsi — Földi Mihály nyugdíjévében levő öreg — volt szolgálatban. Nagy beszélgetésben találtam egy katonatiszttel. A csupaósz öreg — pár méterrel figyeltem beszélgetésüket — egyszerre csak azt mondta a katonaruhás embernek: — Értem én, hogy mit mond az elvtárs... igazán van neked, fiam...

Aztán még beszélgettek kicsit, majd kézszorítással váltak el egymástól. Kis idő múltán azt mondta Mihály bácsi, hogy „nagyon rendes fiú volt ez a katoná”. Mondom az öregnek, hogy ez a „rendes fiú” dr. Ábel László ezredes volt, a háttárság politikai főcsoportfőnöke.

Aztán még beszélgettek kicsit, majd kézszorítással váltak el egymástól.

Kis idő múltán azt mondta Mihály bácsi, hogy „nagyon rendes fiú volt ez a katoná”.

Mondom az öregnek, hogy ez a „rendes fiú” dr. Ábel László ezredes volt, a háttárság politikai főcsoportfőnöke.

Betűk és betűtengerek. Ez a nyomda világa napról napra. Min len este dolgoznak, csak a vasárnapjuk szabad. Lemondás is ez, de — mert ahogy berkzinkben annyiszor mondjuk — ez az újságszínalás. Nyomdászok. Lapunk kéziratait szedik esztendőről esztendőre. A laprésleg vezetője, Gajdacs Sándor hosszú termetű, az ólomgöztől barnára-sipadtra fakult arcú nyomdász. Örök barát és örök „ellenség”. Tréfásan úgy szoktak mondani: „Se ve-lük se nekülük...”

A lapmunka nemegyszer nehéz helyzetet ad. Effe után is munkát a nyomdászokollégnak. A meggyőzés számukra is a legfőbb. Ha kell, „ráhúznak”, mert közös érdekről van szó. Gajdacs Sanyi szokta mondani: „Megcsináljuk, mert várják az újságot”. Ha d jegyezzük meg: „Utastítsa ez már nem menne...”

Es a hobbija a földieper-termesztés. Arról is úgy beszél, mint Gutenbergről.

Élete ott kezdődött a zsvaijó szövögépeknél. Most a Szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat pártbizottságának titkára. Neve: Kónya Sándorné. A munkássz-tály sorából emelkedett vezetővé. Amikor szól és beszél, mindig a munkások érdekeit képviseli. Asszonyok nők gondja — őt is nagyon izgatja.

Ervel, vitatkozik, veszekszik. Egyszerűen, tisztelettel teszi — jó ügy érdekében. A munkássz-tályt, a hatalom birtokosát képviseli — de erre soha nem hivatkozik.

Halászkok ladikja sülk a vízen. „Vallatják” a Tiszát, aztán annak holtágait, a röskei tájon is. Partra húzzák a nagy hálót osztályozzák a halakat. Hang hallatszik: „Ez még gyerek, tegyük vissza a vízbe, hogy erősödjön”.

Egy akaratlan halászkok, életet kap új-ból a méreten aluli ponty, meg a többi nemeshal. A szószóló ott a parton, az öreg halász Rózsa József, aki becsüli a nagy zsákmányt, de mindig csak úgy, hogy a „böcsület” — így özve, szegediesen — megmaradjon.

Szereti a vizet, amely a sorsa, élete, de úgy tartja: „Adni is kell neki, hogy aztán adhasson.”

Hollófeke hajában csak néhány ezüstös szál. Még nincs ötenéves. A keze reszket, s ebben — aki életútját ismeri —, a volt szellőrsorot véli fölfedezni. Immár több mint huszonöt esztendője választotta a szövöttezők útját, ami akkor, a kezdéskor forradalmi tett volt.

Érelmeszedés győrti. Lábára nem tud cipőt húzni, csak olyan fonott szandált, „krisztusbocskort”. Mégis, sántikálva járja a mezőket, reggel is, meg este is. Fáradságtalan. A legfőbb a közös ügye. Neve: Kéri Márton, s a röskei Kossuth Tsz párttitkára.

MORVAY SÁNDOR

Intézkedések a lakbérrendelet kiegészítéséről

Megjelent az építésügyi és városfejlesztési miniszter rendelete a múlt évben kiadott lakbérrendelet kiegészítéséről. A módosítás szerint azok a nyugdíjasok, illetőleg rendszeres ellátásban részesülő csökkent munkaképességűek, vagy keresőképtelenek, akiknek a lakásbérleti jogviszonya — szanalás és egyéb hasonló okok miatt — hatósági határozat alapján szünt meg, a régi helyett kapott másik állami lakás lakbérére kedvezményt kérhetnek a bérbeadótól, az ingatlankezelő vállalatától.

Az engedmény természetesen legfeljebb a régi és az új lakás lakbérének különbözeteje terjedhet. Nem jár engedmény akkor, ha a bérleti a korábbi lakás helyett saját kérelmére kapott magasabb komfortfokozatú lakást, vagy otthonában olyan keresővel lakik együtt, aki a bérlő halála esetén jogosult lenne a lakásbérleti jogviszony folytatására. Megszűnik az engedmény, ha a létesített lakás bérének megállapítása között, kimondja s így keresővé válik, vagy a ugyanis, hogy emeletráépítésként és tetőtér-beépítésnél mindaddig, amíg a bérlő lakásbérleti jogviszonya az Országos Takarékpénztárnál fennáll, az új lakbérnél csökkenteni kell a korábbi

lakásbérleti jogviszonya az Országos Takarékpénztárnál fennáll, az új lakbérnél csökkenteni kell a korábbi

matkozó jogszabályokat kell lakbérből beszámítás címén alkalmazni abban az esetben havonta visszatartható ösz-is, ha a nyugdíjas bérlő áll-szeggel, továbbá a lakbér-lami lakása átalakítás vagy emelésnek a bérlő részére korszerűsítés következtében lakbér-hozzájárulás címén magasabb komfortfokozatú havonta vissza nem térülő lett, és ezért növekedett a összegével. Így a bérlőt — lakbér. Jogosult a kedvez- amíg a tartozása fennáll — ményre az a nyugdíjas, aki a lakbérélemelés gyakorlatilag a természetbeni juttatásként nem érinti. Az új rendelet 1973. január 1-én lép hatályba.